

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Факультет інформатики, математики та економіки
Кафедра педагогіки і педагогічної майстерності

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ :
методичні рекомендації**

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**
Спеціальність: **011 Освітні, педагогічні науки**
Освітня програма: **ОПП Позашкільна освіта**
Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Запоріжжя
МДПУ ім. Богдана Хмельницького
2023

Затверджено

Навчально-методичною комісією МДПУ імені Б. Хмельницького

Протокол № 5 від 24 лютого 2023 р.

Укладачі: **Дудко Я.В.**, доцент кафедри педагогіки і педагогічної майстерності, кандидат педагогічних наук, доцент
Воровка М.І., професор кафедри педагогіки і педагогічної майстерності, доктор педагогічних наук, професор
Кожевникова А.В., доцент кафедри педагогіки і педагогічної майстерності, кандидат педагогічних наук, доцент

Організація та проведення виробничої (педагогічної) практики : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, ОПП Позашкільна освіта / Я.В. Дудко, М.І. Воровка, А.В. Кожевникова. Запоріжжя : МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2023. 41 с.

У публікації викладено компетентності, результати навчання, основні вимоги, особливості, структуру та зміст виробничої (педагогічної) практики для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, ОПП Позашкільна освіта.

Рецензенти: **Пріма Р.М.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії і методики початкової освіти ВНУ імені Лесі Українки
Михальчук О.О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

Організація та проведення виробничої (педагогічної) практики : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, ОПП Позашкільна освіта схвалено методичною радою факультету інформатики, математики та економіки, протокол № 3 від 22 лютого 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	5
2. БАЗИ ПРАКТИКИ.....	6
3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ.....	8
4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ.....	13
5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ.....	17
6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ.....	22
7. ДОДАТКИ.....	26
7.1. Додаток А. Перелік документів, що включено до індивідуального звіту про виробничу (педагогічну) практику магістра.....	26
7.2. Додаток Б. Зразок оформлення звіту про проходження виробничої (педагогічної) практики.....	27
7.3. Додаток В. Аналіз заняття.....	28
7.4. Додаток Д. Зразок оформлення заняття.....	30
7.5. Додаток Е. Зразок оформлення виховного заходу.....	32
7.6. Додаток Ж. Схема оформлення психолого-педагогічної характеристики на здобувача позашкільної освіти.....	39

ВСТУП

Методичні рекомендації щодо організації та проведення виробничої (педагогічної) практики для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки, спеціалізації Позашкільна освіта розроблено у відповідності Конституції України, Закону України «Про вищу освіту» від 31.03.2023 р. № 1556–VII, Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18.12.2019 р. № 392–IX, наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти» від 16.07.2018 № 776, наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України» від 08.04.1993 р. № 93 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти від 20.12.1994 р. № 351), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти» від 26.12.2017 р. № 1669, Постанови Кабінету міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23.11.2011 р. (зі змінами, внесеними згідно Постанови Кабінету міністрів від 25.06.2020 р. № 519), з урахуванням Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями бакалавра і магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького, Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького та інших документів, що регламентують освітню діяльність університету.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Практична підготовка здобувачів вищої освіти є невід'ємною складовою освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького.

1.2. Практична підготовка здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом проходження ними практики в установах та організаціях згідно з укладеними університетом договорами або у структурних підрозділах університету, що забезпечують практичну підготовку.

1.3. Практична підготовка здобувачів вищої освіти забезпечується шляхом включення до освітніх програм і навчальних планів виробничої практики. Тривалість практичної підготовки визначаються освітньою програмою, навчальним планом і повинна відповідати діючого Стандарту вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки для другого (магістерського) рівня вищої освіти (Наказ МОН України від 11.05.2021 р. № 520).

1.4. Виробнича (педагогічна) практика разом із практико-орієнтованими складовими інших освітніх компонентів освітніх програм (лабораторні заняття, практичні заняття, індивідуальні практичні заняття, навчальні екскурсії, підготовка проєктів тощо), забезпечують наступність і цілісність здобуття здобувачами вищої освіти компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності.

2. БАЗИ ПРАКТИКИ

2.1. Для забезпечення практичної підготовки здобувачів вищої освіти університет укладає договори із установами та організаціями – базами практик.

2.2. Базами практик можуть бути установи та організації різної форми власності, які здійснюють діяльність у сфері освіти, і відповідають професійній спрямованості освітньої програми.

2.3. Керівники баз практик (установ та організацій) зобов'язані забезпечити створення належних умов для проходження здобувачами вищої освіти практики на виробництві, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії відповідно до законодавства.

2.4. Договори на проведення практик з базами практик укладає ректор університету. У договорах зазначаються обов'язки сторін щодо створення необхідних умов для виконання здобувачами вищої освіти програми практики. Тривалість дії договору погоджується договірними сторонами. Договір про проведення практики готується у двох примірниках: один – університету, другий – базі практики та реєструється керівником практик університету. Примірник договору університету зберігається у керівника практик університету, копія договору зберігається на відповідній кафедрі.

2.5. Договір з базою практики на проведення практики може не укладатися, за таких умов:

- бази практики передбачаються у цільовому договорі із закладами, установами, організаціями, за яким здійснюється підготовка здобувача вищої освіти;
- практика проводиться в структурних підрозділах університету;
- керівник закладу, установи, організації надсилає керівництву університету клопотання про індивідуальне проходження практики здобувачем вищої освіти;
- здобувач вищої освіти уклав договір із закладами, установами і

організаціями на його працевлаштування і працює за обраним фахом.

У цих випадках за погодженням гаранта освітньої програми, завідувача відповідної кафедри, керівника практик університету формується наказ, базами практики в якому визначаються відповідні організації, заклади, установи, структурні підрозділи університету.

2.6. Організації, установи, заклади, які є базовими, повинні відповідати таким вимогам: наявність структур, що відповідають освітнім програмам, за якими здійснюється підготовка фахівців; наявність кваліфікованих керівників практик здобувачів вищої освіти; можливість надання здобувачам вищої освіти права користування бібліотекою, лабораторіями, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики, а також забезпечення інформаційного та консультативного супроводу.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. Виробнича практика (педагогічна) є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки магістрів. Практика дозволяє засвоїти, проявити та передати одержані знання з педагогіки, психології та педагогічної майстерності, а також збагатити і відкоригувати їх. Виробнича практика (педагогічна) забезпечує безперервність та послідовність формування компетентностей, професійне становлення майбутнього фахівця у сфері позашкільної освіти. Зміст і послідовність виконання завдань виробничої практики визначається програмою з урахуванням визначеної навчальним планом тривалості практики та передбачає виконання магістром таких видів діяльності: навчальної, науково-методичної, виховної та науково-дослідної.

3.2. Метою виробничої практики (педагогічної) здобувачів другого рівня вищої освіти є формування комплексу професійних компетентностей та поглиблення психолого-педагогічних, спеціальних знань та методичних умінь, необхідних для здійснення освітньої діяльності у закладах позашкільної освіти.

3.3. Завдання практики:

- поглиблення психолого-педагогічних, спеціальних знань та розширення професійних компетентностей;
- збагачення знань про психофізіологічні особливості дітей різного віку, основні напрямки, методи, форми, прийоми освітньої роботи, інноваційні технології навчання й виховання, особливості організації та здійснення освітнього процесу в закладі позашкільної освіти;
- формування та подальший розвиток психолого-педагогічних та методичних умінь для організації освітнього процесу в закладі позашкільної освіти;

- формування навичок організації виховної роботи у закладі позашкільної освіти, проведення, аналізу та самоаналізу виховних заходів різного спрямування;
- формування конкретних педагогічних умінь індивідуальної роботи зі здобувачами освіти та з колективом;
- сформувати у магістрів знання методів та конкретних методик дослідження педагогічного процесу;
- виховання стійкого інтересу до професії, потреби в педагогічній самоосвіті, виробленні творчого підходу до педагогічної діяльності.

3.4. Перелік компетентностей, які набуваються під час практики

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо, протистояти проявам дискримінації.

ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за спеціальністю

СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості здобувачів освіти у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі позашкільної освіти, усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

СК4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань

освітньої політики та інновацій в позашкільній освіті.

СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу позашкільної освіти.

СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

3.5. Результати навчання

РН2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

РН5. Організовувати освітній процес на основі дитиноцентрованого, компетентнісного та контекстного підходів, історико-педагогічного досвіду та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання, впровадження ідей недискримінаційного підходу та гендерної рівності у зміст, організацію та управління освітнім процесом.

РН8. Впроваджувати в освітній процес закладу позашкільної освіти ефективні технології, методики, науково обґрунтовані педагогічні методи, прийоми та засоби.

РН10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за

наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

PH11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

3.6. Опис виробничої (педагогічної) практики

Найменування показників	Ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика практики
Кількість кредитів – 10,5 Загальна кількість годин – 315 Тижневих годин:	Ступінь вищої освіти: другий (магістерський) Галузь знань - 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки	Обов'язкова Семестр: 2 Самостійна робота: 315 год. Вид контролю: д/залік

3.7. Змістові модулі:

Блок 1. Навчальна діяльність магістра-практиканта

- планування власної педагогічної діяльності, підготовка до занять;
- проведення різних видів навчальних занять за розкладом/графіком у закріпленій групі/академічній групі/класі/гуртку;
- проведення психолого-педагогічного аналізу відвіданих занять;
- проведення консультацій для здобувачів.

Блок 2. Науково-методична діяльність магістра-практиканта

- ознайомлення магістрів з особливостями організації освітнього процесу у закладі освіти (ознайомлення з нормативно-правовими документами щодо організації освітнього процесу закладу);
- складання тематичного плану і плану окремих занять, завдань для самостійної роботи, завдань для поточного та підсумкового видів

контролю тощо;

- відвідування та аналіз занять досвідчених педагогів закладу освіти;
- ознайомлення із сучасними освітніми технологіями, формами навчання і виховання у закладі освіти;
- організація самостійної та індивідуальної роботи здобувачів.

Блок 3. Виховна діяльність магістра-практиканта

- ознайомлення з організацією виховної роботи у закладі освіти;
- відвідування та аналіз виховних заходів у закладі освіти;
- підготовка і проведення двох виховних заходів;
- психолого-педагогічне вивчення як особистості окремих здобувачів, так і колективу здобувачів в цілому.

Блок 4. Науково-дослідна діяльність магістра-практиканта

- виконання індивідуальних дослідницьких психолого-педагогічних завдань з метою вивчення наявності та розвиненості у магістрів педагогічних здібностей (гностичних, конструктивних, організаторських, комунікативних).

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

4.1. Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення виробничої (педагогічної) практики, є:

- 1) розробка робочих програм практик здобувачів вищої освіти, навчально-методичних матеріалів та форм звітної документації з практики, складання тематики індивідуальних завдань на період проведення практики;
- 2) визначення баз практик;
- 3) укладання договорів на проведення практик між університетом та базами практик;
- 4) перед початком виробничої (педагогічної) практики проводиться установча конференція, на якій здобувачів вищої освіти ознайомлюють зі змістом, завданнями та організацією практики;
- 5) розподіл здобувачів вищої освіти за базами практик;
- 6) призначення керівників практики від кафедр;
- 7) направлення здобувачів вищої освіти на бази практик;
- 8) моніторинг якості проходження практики здобувачами вищої освіти;
- 9) підготовка звітної документації за результатами проходження практики;
- 10) оцінювання результатів проходження практики.

4.2. Безпосереднє керівництво і виконання програми виробничої (педагогічної) практики здобувачами вищої освіти забезпечує кафедра разом із гарантами освітніх програм та керівниками від баз практики.

4.2.1. Гаранти освітніх програм спеціальності, завідувачі кафедри:

- 1) формують разом з керівником практик університету реєстр закладів, установ, організацій, які є потенційними базами практик за освітніми програмами, та розміщують його на сайті університету;
- 2) беруть участь в укладанні договорів про проведення практики здобувачів вищої освіти між університетом та базами практик;
- 3) за два місяці до початку практики ознайомлюють бази практики з робочою програмою практики та узгоджують з ними умови ефективного

виконання всіх завдань практики;

- 4) здійснюють контроль за якістю навчально-методичного забезпечення практики на кафедрі;
- 5) призначають керівниками практик найбільш досвідчених науково-педагогічних працівників кафедри;
- 6) контролюють якість проведення практики та оцінювання її результатів;
- 7) призначають науково-педагогічних працівників для оцінювання результатів проходження практики здобувачів вищої освіти;
- 8) заслуховують на засіданнях кафедри звіт керівників практик про результати проходження практики здобувачами вищої освіти.

4.2.2. Керівники практик від кафедри:

- 1) розробляють робочу програму практики, навчально-методичні матеріали та форми звітної документації для здобувачів вищої освіти, виносять їх до затвердження на засідання кафедри (міжкафедральне засідання) та розміщують на сайті центру освітніх дистанційних технологій і на сторінці кафедри офіційного сайту університету;
- 2) ознайомлюють здобувачів вищої освіти з порядком проходження практики, програмою практики, її завданнями, формами звітності та забезпечують відповідно до затверджених кафедрою вимог звітною документацією;
- 3) безпосередньо здійснюють контроль за виконанням програми практики здобувачами вищої освіти;
- 4) надають методичну допомогу здобувачам вищої освіти щодо виконання програми практики, обробки і використання зібраного матеріалу для оформлення звітної документації з практики;
- 5) оцінюють результати практики на підставі затверджених кафедрою критеріїв оцінювання;
- 6) звітують на засіданнях кафедри про результати проходження здобувачами вищої освіти практики.

4.2.3. Керівники баз практики (установ, організацій), що здійснюють загальне керівництво практикою відповідно до договору або клопотання:

- 1) приймають здобувачів вищої освіти на практику згідно з графіком освітнього процесу;
- 2) призначають наказом керівника бази практики кваліфікованих спеціалістів для керівництва практикою та визначають кожному здобувачу вищої освіти конкретне робоче місце;
- 3) створюють необхідні умови для виконання здобувачами вищої освіти програми практики, не допускають їх використання на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності;
- 4) забезпечують здобувачам вищої освіти умови безпечної праці на конкретному робочому місці. Проводять обов'язкові інструктажі з охорони праці: вступний та первинний на робочому місці; у разі потреби навчають здобувачів вищої освіти безпечних методів праці;
- 5) надають здобувачам вищої освіти можливість користуватися матеріально-технічними засобами та інформаційними ресурсами, необхідними для виконання програми практики;
- 6) забезпечують облік виходу на практику здобувачів вищої освіти. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляють університет;
- 7) після закінчення практики надають здобувачу вищої освіти письмову довідку про проходження виробничої практики, в котрій відображають строки проходження практики, сформовані компетентності та досягнуті програмні результати, визначені в робочій програмі практики відповідно до освітньої програми підготовки (довідки з баз практик зберігаються в директораті інституту/деканатах факультетів/заочному відділі впродовж усього терміну навчання здобувача вищої освіти та додаються до його особової справи).

4.2.4. Здобувачі вищої освіти, що проходять практику:

- 1) одержують від керівника практики університету направлення на проходження практики (виробничої у закладах, установах та організаціях);
- 2) до початку практики проходять профілактичний медичний огляд, якщо це прописано в договорі з базою практики; проходять інструктажі з охорони праці і техніки безпеки, про порядок проходження практики у керівника практик університету (виробнича практика);
- 3) підтверджують проходження інструктажу з охорони праці і техніки безпеки підписом у журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці у керівника практик університету (здобувачі денної форми навчання), на базі практики (здобувачі заочної форми навчання);
- 4) одержують від керівника практики від кафедри методичні матеріали (методичні вказівки, затверджену кафедрою звітну документацію тощо) та консультації щодо оформлення всіх необхідних документів, ознайомлюються з порядком проходження практики, робочою програмою практики та її завданнями;
- 5) своєчасно прибувають на базу практики;
- 6) у повному обсязі виконують усі завдання, передбачені робочою програмою практики, а також вказівки керівників практик від кафедри та від бази практики;
- 7) дотримуються правил охорони праці, техніки безпеки;
- 8) відповідно до вимог робочої програми практики своєчасно готують звітну документацію й звітуються про проходження практики.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

5.1. Безпосередній контроль за виробничою (педагогічною) практикою магістранта здійснюють науково-педагогічні працівники, що призначаються наказом ректора. Зокрема, здійснюється поточний контроль часу перебування магістра на виробничій (педагогічній) практиці; перевірка ведення магістром-практикантом поточних записів, складання планів або конспектів занять, наявності індивідуального плану роботи та інше.

5.2. Оцінка за виробничу (педагогічну) практику виставляється керівником практики з випускової кафедри. У разі проходження практики у іншому закладі вищої освіти оцінка виставляється за сумою балів: керівника з місця проходження практики та керівника з випускової кафедри. Оцінка за практику виставляється у заліково-екзаменаційну відомість після обговорюється на засіданні випускової кафедри.

5.3. Здобувачі другого рівня вищої освіти, які з поважних причин не змогли пройти виробничу практику (педагогічну) у запланований термін, повинні пройти її в інший час, визначений кафедрою.

5.4. Звітна документація магістрів-практикантів:

- Звіт про проведену роботу з конкретизацією видів діяльності навчального, виховного, методичного та дослідницького напрямів.
- Довідка про проходження практики на магістра-практиканта з місця проходження виробничої (педагогічної) практики, підписана керівником практики та завідувачем кафедри.
- Аналіз двох відвіданих занять.
- Конспекти 4 занять проведених магістром-практикантом.
- Конспекти 2 виховних заходів проведених магістром-практикантом.
- Розробка психолого-педагогічної характеристики на здобувача освіти.

5.5. захист виробничої практики (педагогічної) відбувається в формі

короткої доповіді магістра з презентацією на підсумковій звітній конференції.

5.6. Підведення підсумків практики:

- здобувачі другого рівня вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання керівнику практики виробничої (педагогічної) практики після закінчення терміну практики;
- загальна форма звітності за практику – це подання письмового звіту;
- письмовий звіт разом з іншими документами подається на перевірку керівнику практики;
- звіт має містити відомості про виконання магістром усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з питання охорони праці, висновки і пропозиції;
- залік у магістрів приймається впродовж 10 днів після завершення практики. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в залікову книжку здобувача вищої освіти;
- після закінчення виробничої (педагогічної) практики магістри повинні здати керівнику практики відповідну документацію.

5.7. Критерії оцінювання: оцінка результатів виробничої (педагогічної) практики передбачає врахування повноти та якості виконання плану виробничої практики; рівня сформованості системи професійно-педагогічних умінь; ставлення магістра-практиканта до професійної діяльності (ступінь відповідальності, самостійності, організованості); якості проведення навчальних занять; уміння організувати і здійснити науково-педагогічне дослідження та врахувати отримані результати в подальшій педагогічній діяльності; рівня аналізу та самоаналізу особистої педагогічної діяльності; повноти та правильності оформлення звітної документації; характеристики та оцінки діяльності безпосереднім

викладачем-методистом практики. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до положення № 283 від 29.08.2017 р. «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького».

5.8. Оцінка за виробничу практику (педагогічну) виставляється з урахуванням таких показників:

№п/п	Зміст роботи, виконаної студентом	Кількість балів
1	Педагогічний аналіз занять (2 аналізи)	10
2	Підготовка і проведення 4 занять	40
3	Підготовка і проведення 2 виховних заходів	20
4	Дослідження здобувача освіти і складання психолого-педагогічної характеристики на нього	5
5	Вчасно подана документація	5
6	Захист практики з презентацією	20
	Всього	100

5.9. Відповідно до якості оформлення поданих документів, звіту та мультимедійного представлення, змістовності відповіді на запитання

визначається підсумкова оцінка діяльності магістра-практиканта. За результатами практики магістри отримують диференційовану оцінку.

Кількість балів	Критерії оцінювання досягнень магістра-практиканта
90-100	завдання практики виконано якісно та в повному обсязі, магістр спроможний чітко та стисло викласти основні результати виробничої практики (педагогічної), надає повні та обґрунтовані відповіді на поставлені запитання
82-89	завдання практики виконано в повному обсязі, але є окремі зауваження до якості виконання завдань; магістр спроможний чітко та стисло викласти основні результати виробничої практики, надає відповіді на поставлені запитання
74-81	завдання практики виконано в повному обсязі, однак є окремі зауваження до якості виконання завдань; магістр спроможний чітко та стисло викласти основні результати навчальної, науково-методичної, виховної та науково-дослідної роботи, але надає неповні та поверхові відповіді на поставлені запитання
64-73	завдання практики виконано не в повному обсязі, є зауваження щодо якості окремих завдань, магістрант недостатньо структуровано викладає основні результати виробничої практики, але надає повні відповіді на поставлені запитання
60-63	завдання практики виконано не в повному обсязі, є зауваження щодо якості окремих завдань, магістр

	неспроможний чітко та стисло викласти основні результати виробничої практики, але надає відповіді на поставлені запитання
35-59	магістр виконав лише окремі завдання, не може обґрунтувати результати практики, не надає відповіді на поставлені запитання
1-34	завдання практики не виконано або ж не відповідають змісту практики, магістр не спроможний чітко та стисло викласти основні результати виробничої практики та надати відповіді на поставлені запитання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Гаврилюк В.Ю. Створення та функціонування інформаційно-освітнього середовища сучасного позашкільного навчального закладу : навчально-методичний посібник. Біла Церква : КВНЗ КОР «Академія неперервної освіти», 2016. 48 с.
2. Єгорова О.І., Биковська О.В. Позашкільна освіта : міжнародний досвід і кращі практики громадянського виховання дітей і молоді. Суми : Університетська книга, 2017. 175 с.
3. Мелентьев О.Б. Теорія і методика позашкільної освіти : навч. посібник. Умань.: АЛМІІ, 2013. 182 с.
4. Перепелиця Н.В. Позашкільна освіта : словник нових понять, термінів і неологізмів. Суми : Нота-бене, 2019. 107 с.
5. Перепелиця Н.В. Формування новацій у позашкільній / неформальній освіті дітей та учнівської молоді : організація еколого-натуралістичної творчості : навч.-метод. посібн. Суми: Нота-бене, 2018. 100 с.
6. Позашкільна освіта : управлінський аспект : (із досвіду роботи управлінців провід. позашк. навч. закл. м. Запоріжжя) / за ред. Р.О. Романчук. Запоріжжя : ЛПКС, 2012. 199 с.
7. Положення про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. Мелітополь, 2021. 50 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1OMtCdZsTSSudgxmQMu206ffea4Kjx3_Q/view
8. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями бакалавра і магістра у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького. Мелітополь, 2021. 32 с. <https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2022/02/Polozhennya-pro-praktichnu-pidgotovku->

zdobuvachiv-vishhoji-osviti-za-osvitnimi-stupenyami-bakalavra-i-magistra-
u-Melitopolskomu-derzhavnomu-pedagogichnomu-universiteti-imeni-
Bogdana-Hmel'n.pdf

9. Про вищу освіту : Закон України, № 1556-VII, у поточній редакції від 02.10.21. / Верховна Рада України, Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
10. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій № 1341-2011-п, від 23.11. 2011 р., у поточній редакції від 02.07.2020 р. / Верховна Рада України, Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF#Text>
11. Пустовіт Г.П., Тихенко Л.В. Позашкільна освіта і виховання : дидактичні основи методів навчально-виховної роботи : монографія. Суми : Університетська книга, 2015. 272 с.
12. Стратегія розвитку позашкільної освіти / за ред. проф. О.В. Биковської. К. : ІВЦ АЛКОН, 2018. 96 с.
13. Теоретичні основи формування професіоналізму майбутніх педагогів: монографія / За ред. Коробченко А.А. Харків : Dobrinin V., 2017. 272 с.
14. Тихенко Л.В. Позашкільна освіта : теоретичні і практичні аспекти розвитку : монографія. Суми : Університетська книга, 2020. 272 с.

Бібліотеки України:

<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

<http://www.nplu.kiev.ua> – Національна парламентська бібліотека

www.library.edu-ua.net – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського

<http://www.4uth.gov.ua> – Державна бібліотека України для юнацтва

<http://www.chl.kiev.ua> – Національна бібліотека України для дітей

<http://lib-gw.univ.kiev.ua> – Наукова бібліотека імені М.Максимовича

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

<http://www.library.ukma.kiev.ua> – Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Освітні веб-сайти:

<http://www.mon.gov.ua> – веб-сайт Міністерства освіти і науки України

<http://www.testportal.gov.ua> – веб-сайт Українського центру оцінювання якості освіти

<http://www.iitzo.gov.ua> – веб-сайт Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту

<http://osvita-ua.net> – веб-сайт інформує з різноманітних питань освіти в Україні та за кордоном

Українські освітні портали:

<http://www.ednu.kiev.ua> – Освітня Мережа України представляє усі українські інформаційні ресурси, що пов'язані з освітою, як в Україні, так і за кордоном.

<http://www.teacher.in.ua> – Український освітній портал – все для вчителя

<http://osvita.org.ua> – освітній портал – каталог освітніх ресурсів, новини освіти, вищі навчальні заклади України і Росії

<http://school.kiev.ua/> – портал присвячений проблемам впровадження нових технологій в галузі середньої освіти України (Інформатика, підручники, матеріали, застосування комп'ютерів на уроках фізики, математики, іноземної мови, деяка інформація з Міністерства освіти та науки України, олімпіади, періодика)

<http://edu.ukrsat.com/> – для вчителів – методичні розробки, навчальні програми, для учнів – бібліотеки, реферати, олімпіади, адреси шкіл Києва та України

<http://www.ednu.kiev.ua/> – Educational Network Ukraine. На цьому сервері представлені всі українські інформаційні ресурси, пов'язані з освітніми – організаціями, вищі навчальні заклади, докладна інформація про системи

освіти найбільш розвинутих країн, гранти, преса, виставки, конференції, фірми й ін.

<http://www.osvita.org> – Освітньо-консультативний центр «Освіта»

<http://o-svit.iatp.org.ua> - каталог освітніх ресурсів О-СВІТ – інформація для учнів, студентів, педагогів, науковців.

<https://vseosvita.ua> – Всеосвіта портал

Офіційні веб-сторінки:

<http://www.mon.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства освіти та науки України.

<http://www.apsu.org.ua> – Академія педагогічних наук України

<http://www.oblosvita.kiev.ua> – Управління освіти і науки Київської обласної державної адміністрації.

<http://www.kristti.kiev.ua> – Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів

<http://www.osvita.od.ua> – Одеський обласний інститут удосконалення вчителів.

<http://www.ime.edu-ua.net/default.htm> – Інститут засобів навчання Академії педагогічних наук

Перелік документів,
що включено до індивідуального звіту про виробничу (педагогічну)
практику магістра
(П.І.Б.)

(Назва кафедри, на якій проходить практику)

№	Назва документів
1.	Звіт про проходження практики
2.	<i>Методичні розробки до заняття (назва)</i>
3.	<i>Методичні розробки до заняття (назва)</i>
4.	<i>Методичні розробки до заняття (назва)</i>
5.	<i>Методичні розробки до заняття (назва)</i>
6.	Рецензія виховний захід (назва)
7.	Рецензія виховний захід (назва)

Підпис магістра _____

Факультет _____

Кафедра _____

Звіт**про проходження виробничої (педагогічної) практики**

_____ (П.І.Б. магістра)
 _____ (П.І.Б. керівника)

За період практики було виконано наступні роботи:

№	Тема заняття, на якому був присутнім практикант	П.І.Б. викладача, або іншого практиканта, які проводили заняття	Факультет, курс, група	Дата	Підпис керівника

№	Тема заняття	Факультет, курс, група	Оцінка	Дата	Підпис керівника

Рекомендації по вдосконаленню організації та проведення практики

1. Позитивні моменти в організації та змісті практики.
2. Негативні моменти в організації та змісті практики.
3. Побаження та рекомендації щодо покращення й організації змісту практики.

Дата _____

Підпис магістра _____

Підпис керівника _____

Затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № _____ від _____

Аналіз заняття

Прізвище, ім'я, по батькові педагогічного працівника _____

Назва гуртка, секції, студії, клубу або творчого об'єднання _____

Тема заняття _____

Дата _____ Група _____

Аспект аналізу заняття	так	ні	примітки
Організаційна складова заняття	«+» – так; «-» – ні		
Наявність організаційного моменту			
Дотримання структурних елементів заняття (вступна, основна, заключна частини)			
Підготовка кабінету			
Завчасне ознайомлення здобувачів із темою заняття, питаннями, які винесені на обговорення			
Організація діалогу між пед. працівником та здобувачами та між здобувачами			
Оптимальність розподілу часу, дотримання регламенту			
Дотримання основних психологічних та гігієнічних вимог			
Доцільність вибору форми та змісту проведення заняття			
Методична складова			
Відповідність теми заняття робочій програмі			
Зв'язок теми заняття із попередніми та наступними темами занять			
Формування та підтримка міждисциплінарних зв'язків			
Наявність плану (сценарію) проведення заняття			
Наявність методичної розробки заняття			
Створення емоційного та інтелектуального настрою на занятті			
Конструктивний аналіз усіх відповідей, точок зору, виступів здобувачів			
Ефективність використання наочного й дидактичного матеріалу			
Доцільність використання технічних засобів на занятті			
Ефективність використання комп'ютерної техніки здобувачами			
Застосування інтерактивних методів на занятті (вказати, яких саме)			
Застосування авторської методики проведення заняття (якої саме)			
Підведення підсумків заняття			
Оголошення та аргументація оцінок			
Постановка завдання на наступне заняття (диференційоване домашнє завдання)			
Реалізація принципів навчання			
науковості навчання			
доступності навчання			
посильної трудності			
самостійності й активності здобувачів			
систематичності й послідовності навчання			
диференціації та індивідуалізації навчання			
свідомості і міцності засвоєння знань, умінь та навичок			
проблемності навчання			
зв'язку теорії з практикою, навчання з життям			
наочності (ефективність та доцільність використання наочності та ТЗН)			
єдності освітньої, виховної та розвивальної функцій навчання			

Якість викладання матеріалу на занятті			
Ораторське мистецтво			
Якість мови (темп, дикція, образність, емоційність, виразність, правильність)			
Педагогічний такт			
Володіння пед. працівником теоретичним матеріалом			
Уміння демонструвати ведення дискусії			
Активізація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів			
Організація та підтримка зворотного зв'язку			
Мотивація здобувачів			
Підтримання робочої дисципліни під час проведення заняття			
Результативність заняття			
Відповідність сформованих на занятті компетенцій вимогам спеціальності			
Досягнення цілей заняття (освітніх, виховних, розвивальних)			
Мотивація самоосвіти			
Орієнтація на професійну діяльність			
Виховний вплив на здобувачів			

Досягнення цілей і завдань заняття _____

Позитивні сторони, рекомендації щодо поширення педагогічного досвіду:

Зауваження, недоліки _____

Висновки (залежно від методичних цілей заняття):

Пропозиції: _____

Зразок оформлення заняття

Тема: Вибір професії мистецького напрямку.

Мета: ознайомити учнів з професіями мистецького спрямування, підготувати до майбутнього вибору напрямку у професії, сформуванню усвідомленого ставлення до вибору професії.

Хід заходу:

1. Вступна частина: Одним із найважливіших кроків у житті є вибір професії. Від того, яким буде твій вибір залежить, як складеться подальше життя та як ти в ньому будеш себе почувати. Для прийняття правильного рішення при виборі професії необхідно враховувати ряд факторів – власні побажання, психологічні особливості та можливості й потреби ринку праці.

Притча про ціль життя:

Одного сонячного дня мудрець вийшов прогулятися по берегу річки в супроводі трьох своїх учнів. Зупинившись на березі, мудрець сказав: «Подивіться на річку, вона саме життя, то повільно, то бурхливо протікає. Ріка міняється з кожною миттю, ніколи не повторюючись двічі».

Учні довго дивились на ріку, поки мудрець не спитав їх: «А як ви би йшли до своєї мети?»

Перший сказав: «Я би завжди боровся з течією, плив проти неї вперед, до мети, – відважно сказав один.

«Це добре, – сказав мудрець, – та ти ризикуєш одного разу втопитись, так і не подолавши річку. Моя тобі порада: до того, як плисти проти течії, взнай, чи твоя мета знаходиться в тому ж напрямку».

Другий учень сказав: «А я буду плисти за течією, як цей пелюсток, що ковзає хвилиною, і набрався би досвіду по дорозі».

– Це добре лише тоді, якщо течія несе тебе до мети, інакше ти станеш подібним на пелюсток, якому байдуже, куди плисти, так як не важливо, де згнати.

Третій учень відповів: «А я би плив до мети, постійно міняючи тактику, то плывучи за течією, то би боров її».

– Твоя відповідь добра, та недостатньо розумна, – зауважив вчитель, – розвернувся і пішов додому.

Тоді учні запитали його: А твій шлях по ріці життя, вчителю, який?

Він посміхнувся і сказав: Я би не пускався в плавання.

– Та хіба твоя мета досягнута? – здивувались учні.

Ні, – сказав мудрець, – та не до всякої мети можна добратися вплав.

Суть цієї притчі: обери сам собі свою професію, а з нею – своє майбутнє.

Перелік мистецьких спеціальностей та можливості працевлаштування.

2. Основна частина:

Формула вибору професії:

Потрібно зіставити свої бажання із реальними можливостями і потребами на сучасному ринку праці. Наприклад у майбутньому ти бачиш себе дантистом.

Робота, як то кажуть не вагони розвантажувати і за неї гарно платять. Та чи замислювалися ти при цьому над тим, чи зможуть твої руки працювати як руки ювеліра і чи зможеш ти відстояти у конкурентів своє місце у світі стоматологічних послуг?

Отже, потрібно чітко усвідомлювати, що умова оптимального вибору професії знаходиться у центрі перехрестя 3-х складових Хочу – Можу – Треба.

1. Музикант. Презентація професії:

Музикантами, перш за все, називають людей, які вміють грати на музичних інструментах. До представників цієї професії також можна віднести композиторів і вокалістів, тобто тих людей, які за родом своєї діяльності прямо пов'язані з музикою.

Музикант – професія справді творча, але при цьому вона вимагає постійного професійного вдосконалення і наполегливої роботи. Тому багато музикантів буквально «хворіють» своєю професією, в хорошому сенсі цього слова. При цьому музикою можна займатися професійно, а можна для себе. Але, вибираючи цю професію в якості основної, слід розуміти - без спеціальної освіти досягти певних висот буде дуже складно.

Перегляд відео (фрагмент)

Сайт для обрання мистецьких спеціальностей:

<https://bashtochka4.wixsite.com/yourprofession>

3. Обговорення висловів.

4. Підсумок заходу: Один добрий і мудрий письменник сказав: «Щастя – це коли ранком хочеться йти на роботу, а ввечері хочеться йти додому». Просто, правда? Але тільки на перший погляд. Можна розрізати навпіл буханку хліба й кожна половина залишиться такою ж смачною, як і весь хліб, тільки його буде вдвічі менше. Але якщо в когось будинку все добре, а на роботі яке – як або зовсім погано, половини щастя не вийде. Половина щастя – уже нещастя. Ви вибираєте професію на все життя й, щоб потім багато років щоранку хотілося йти на роботу, уже зараз потрібно «задуматися про майбутнє» або «вибрати роботу до душі».

Дякую всім за увагу!

Зразок оформлення виховного заходу

Коли ми починаємо говорити про Україну, то одразу в голові спливають моменти з рідного міста, наші подорожі по Україні. Все наше життя пов'язано з нашою Батьківщиною, а це йде з дитинства, коли в дитсадку та школі, ми знайомимось з природою нашої землі, з її історією. Таким чином ми привчаємо до любові рідної країни. Коли з малечку дитина розуміє, що рідний край так насичений дорогоцінними пам'ятками, та історичними факторами.

Виховний захід національно-патріотичного спрямування Україна - це любов душі

Мета:

виховна: виховувати почуття патріотизму, любові до рідного краю, пошану до свого народу, бажання брати посильну участь у розбудові держави, наполегливо вчитися;

розвиваюча: сприяти розвитку пізнавального інтересу, про духовні цінності нашого народу, почуття національної свідомості та самосвідомості, поняття про належність до рідної землі, визнання духовної єдності поколінь та спільності культурної спадщини.

Обладнання: комп'ютер, проектор, мультимедійна дошка, вінок-патріот, контур карти України, квіти, скринька, папір, дзеркало.

Тип виховного заходу: Виховний захід національно-патріотичного спрямування

Форми та методи роботи:

- вправа «Різні привітання»
- знайомство
- робота в групах
- анкетування
- рефлексія
- вправа « Таємниці скриньки ».

Хід заняття

Стартові завдання (*повторити попередній матеріал і перейти до нового*)

1. Вправа на різні способи вітання «Різні привітання»:
 - потиснути один одному руку,
 - зачепитися мізинцями,
 - торкнутися ліктя, обійнятися, тощо.
2. Зворотній зв'язок із минулого заняття: *«Про що ми говорили на минулому уроці?»*
3. Назвати тему заняття.
4. Вправа на знайомство.

- Здавна в Україні дівчата й хлопці плели вінки. Давайте й ми сплетемо вінок! А назвемо ми його вінок-патріот!

(На дошці прикріплене коло, в центрі якого карта України.)

*- Діти, на ваших столах є квіточки, візьміть їх, виходячи до дошки, назвіть своє ім'я та продовжить, будь-ласка, речення:
«Щоб ім'я патріота носити, треба...»*

(Діти виходять до дошки, по черзі прикріплюють квіти навколо кола.)

--Український віночок – знахар душі.

--Який гарний вийшов у нас вінок-патріот! Нехай ваші мрії, побажання стануть реальністю.

Аналіз віночка: що означає кожна квітка (презентація).

Мак		Квітка мрій, символом родючості, краси та молодості
Ромашка		Символ кохання, ніжності та вірності
Соняшник		Символ відданості й вірності
Волошка		Символ людяності
Ружа, мальва і півонія		Символи віри, надії, любові
Лілея		Дівочі чари, чистота, цнота
Деревій		Символ нескореності, витривалості
Безсмертник		Символ здоров'я, загоює виразки, і рани

Цвіт вишні та яблуні		Материнська відданість та любов
Калина		Краса та дівоча врода
Барвінок		Символ вічного життя, міцного кохання і шлюбу
Польовий дзвіночок		Символ вдячності

Робота в групах.

Кожна дитина обирає стрічку паперу, на якій записано по одному твердженню з переліку сімейних традицій і цінностей.

Завдання: об'єднатися у дві групи, а потім кожна група обговорює ті традиції і цінності, які притаманні їхнім сім'ям, та записують на аркуші паперу.

I група – «Сімейні традиції»	II група – «Сімейні цінності»
-------------------------------------	--------------------------------------

- Вишивання рушників, серветок, сорочок.
- Принциповість у взаєминах.
- Спільна праця батьків і дітей на присадибній ділянці.
- Наслідування дітьми професії батьків, родинні династії.
- Довірливе спілкування між батьками і дітьми.
- Дбайливе ставлення кожного до своїх рідних.
- Дотримання порядку в домі.
- Взаємоповага членів сім'ї.
- Справедливість у оцінюванні вчинків.
- Шана померлим родичам.
- Перехід родинних коштовностей з покоління в покоління.
- Підтримання позитивних емоцій в сім'ї.
- Відзначення днів народження членів родини.
- Духовне вдосконалення.
- Приготування страв національної кухні.
- Використання у святкові дні національного одягу.

Аналіз віночка: що означає колір кожної стрічки (презентація).

КОЛІР	ЗНАЧЕННЯ
світло-коричневий	земля–годувальниця
жовтий	сонце
світло-зелений темно-зелений	молодість, краса
голубий і синій	символ неба і води, які додають сили і здоров'я
жовтогарячий	хліб
фіолетовий	символ мудрості
малиновий	символ душевності і щирості
рожева	символ достатку
білий	пам'ять про померлих

Анкетування «Патріот»

Мета анкетування:

- визначити змістовну сторону спрямованості особистості, основу відносин школяра до навколишнього соціуму;
- визначити актуальність питань патріотизму в системі ціннісних орієнтацій учнів;
- визначити градацію особистісних якостей, що входять в поняття «патріот».

Патріоти – люди, які люблять свою Батьківщину, готові захищати її територію, ідеали, працювати в ім'я розвитку і процвітання держави.

П. I. _____ Вік _____

- Вам необхідно зараз виконати такі завдання. Дайте відповідь та оцініть наступні питання і завдання.

I. Чи вважаєте ви себе патріотом?

1. Так;
2. Ні;
3. Частково;
4. Не знаю.

II. Хто, на ваш погляд, більшою мірою вплинув на формування ваших патріотичних почуттів?

1. Школа;
2. Батьки;
3. Оточуючі люди, друзі;

4. ЗМІ;
5. Органи влади;
6. Інше _____

III. За якими ознаками або висловлюваннями ви визначаєте для себе поняття «патріотизм»?

1. Національна самосвідомість, гордість за приналежність до своєї нації, народу;
2. Непримиренність до представників інших націй і народів;
3. Інтернаціоналізм, готовність до співпраці з представниками інших націй і народів в інтересах своєї Батьківщини - України;
4. Безкорислива любов і служіння Батьківщині, готовність до самопожертви заради її блага або порятунку;
5. Любов до рідного дому, міста, країни, вірність національним традиціям, укладу життя;
6. Прагнення працювати для процвітання Батьківщини, для того, щоб держава, в якій ти живеш, була найавторитетнішою, найпотужнішою і шанованою у світі;
7. Патріотизм сьогодні не на часі, не сучасний, не для сьогоднішньої молоді;
8. Патріотизм - це лише романтичний образ, літературна вигадка;
9. Інша думка _____

IV. Якщо ви не змогли визначити для себе поняття «патріотизм», в чому причина вашого нерозуміння?

1. Немає бажання;
2. Немає можливості;
3. Вважаю це не актуальним.

V. Перед вами список індивідуально-психологічних характеристик і життєвих цінностей людини.

1. Визначте для себе ті якості, якими повинен володіти патріот (потрібне підкресліть).

- активна життєва позиція
- краса природи і мистецтва
- любов (духовна і фізична)
- матеріальне забезпечення життя
- наявність хороших і вірних друзів
- свобода (самостійність, незалежність у судженнях і вчинках)
- творчість (можливість творчої діяльності)
- впевненість в собі (внутрішня гармонія, свобода від внутрішніх протиріч)
- життєрадісність
- старанність
- незалежність
- толерантність
- освіченість
- відповідальність (почуття обов'язку, вміння тримати слово)

- самоконтроль (стриманість, самодисципліна)
- сміливість у відстоюванні своєї думки, своїх поглядів

2. Визначте за 10-бальною шкалою, наскільки ці якості і цінності сформовані у вас.

- активна життєва позиція ___
- краса природи і мистецтва ___
- любов (духовна і фізична) ___
- матеріальне забезпечення життя ___
- наявність хороших і вірних друзів ___
- свобода (самостійність, незалежність у судженнях і вчинках) ___
- творчість (можливість творчої діяльності) ___
- впевненість в собі ___
- життєрадісність ___
- старанність ___
- незалежність ___
- толерантність ___
- освіченість ___
- відповідальність (почуття обов'язку, вміння тримати слово) ___
- самоконтроль (стриманість, самодисципліна) ___
- сміливість у відстоюванні своєї думки, своїх поглядів ___

Рефлексія.Продовжить речення:

1. Кожен з нас знає, що...
2. Кожен з нас готовий до...
3. Захищати свою Батьківщину можна не тільки зі зброєю, а і ...
4. Коли я замислююсь над майбутнім моєї країни, то ...
5. Бути справжнім громадянином своєї країни – означає бути...

Вправа «Таємнича чарівна скринька»

На столі стоїть скринька.

--Діти, у мене на столі чарівна скринька. У ній зараз знаходиться найцінніший скарб України. Правда ж, цікаво? Хто з вас хоче побачити його, може зазирнути. (Діти по черзі зазирають до скриньку).

--То кого ж ви побачили у чарівній скриньці?

(Діти називають себе, бо на дні скриньки – дзеркало).

--Так, у чарівній скриньці ви побачили кожен себе.

Висновок:

--Діти – найцінніший скарб нашої країни!

--Я переконана, що кожен із вас виросте справжнім патріотом, а можливо, стане ще й гордістю держави! Ви запорука майбутнього нашої країни, її оберіг, як цей віночок.

**Схема
оформлення психолого-педагогічної характеристики на здобувача
позашкільної освіти**

Що описуємо	Приклади формулювань
Загальна інформація про здобувача позашкільної освіти	
П.І.Б., дата народження	
Інформація про навчання і виховання	<p><i>Навчається:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • за загальною програмою закладу позашкільної освіти • за спеціальною програмою (<i>для дітей із порушенням мовлення, з затримкою психічного розвитку та інше</i>) • за індивідуальною формою навчання
Стан здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> • Має хронічні захворювання, дефекти • Перенесла травми та емоційні потрясіння • Перебуває на обліку в лікаря-фахівця • Спостережні невротичні реакції, поганий сон, апетит, страхи • Інформація про ранній розвиток дитини (<i>коли почала ходити, говорити</i>)
Пізнавальні процеси	
Пам'ять	<ul style="list-style-type: none"> • Сприйнятливість пам'яті <i>середня (достатня, низька)</i> • Ліпше розвинута зорова (<i>слухова, тактильна</i>) пам'ять • Рівень розвитку <i>механічної (короткочасної, довготривалої, логічної)</i> пам'яті <i>достатній (високий, низький)</i>
Увага, працездатність	<ul style="list-style-type: none"> • Увага (<i>не</i>)<i>стійка</i> • Процеси розподілу та переключення на <i>середньому (високому, низькому)</i> рівні • Включення в роботу <i>швидко/повільне</i> • Здатна працювати зосереджено, не відволікатися (<i>скільки часу</i>) • Швидко виснажується, низький рівень працездатності (<i>ознаки втоми</i>)
Мислення	<ul style="list-style-type: none"> • Розуміє відношення між предметами, діями, явищами, причинно-наслідкові зв'язки

	<ul style="list-style-type: none"> • Сформовані розумові операції аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, абстрагування • Оперує поняттями, здатна до формування суджень, умовиводів • Розвинуте наочно-дійове, наочно-образне, логічне, абстрактне мислення, їх співвідношення • Кмітлива, швидко розуміє навчальний матеріал • Розвинута уява
Особистісна та емоційна сфера	
Характер, темперамент, поведінка	<ul style="list-style-type: none"> • Психологічні прояви домінантного типу • Темперамент (<i>активність-пасивність, висока-низька працездатність, швидкі-повільні реакції та темп діяльності, екстра-, інтравертваність</i>) • Труднощі поведінки, їх прояви (<i>з прикладами</i>) • Риси характеру: слухняність, допитливість, ініціативність, спокійність, розважливність, витриманість, замкнутість, зухвалість, непосидючість, упертість, боязкість, плаксивість, невпевненість, примхливність, дратівливність, тривожність
Емоційно-вольова сфера та самооцінка	<ul style="list-style-type: none"> • Переважає фон настрою: <i>пригнічений, збуджений, тривожний, агресивний, адекватний, відсторонений</i> • Самооцінка <i>занижена/завищена</i>
Навчальні та професійні інтереси	
Мотивація до навчання	<ul style="list-style-type: none"> • Зацікавлена в навчанні • Переважають <i>пізнавальні/соціальні мотиви</i> навчання • Ставлення до оцінки, до похвали, вимог, критики з боку вчителя • Взаємини з педагогічними працівниками
Інтереси	<ul style="list-style-type: none"> • Спрямованість інтересів: <i>техніка, малювання, музика, спорт, колекціонування та інше</i> • Широта та стійкість інтересів
Професійні інтереси і здібності	<ul style="list-style-type: none"> • Особливі здібності до якої-небудь діяльності • Професійне самовизначення, ким мріє бути
Комунікативна сфера	
Соціальні зв'язки з однолітками	<ul style="list-style-type: none"> • Коло спілкування. Референтна група • Взаємовідносини з одногрупниками. Прагнення до

	<p>лідерства (визнання іншими за лідера) або пасивність</p> <ul style="list-style-type: none"> • Переважна тематика, цінності, мотиви спілкування • Ставлення до товаришів (<i>конфліктне, доброзичливе</i>) • Комунікативні вміння та проблеми спілкування (замкнутість, комунікабельність, конфліктність, прагнення до спілкування, ізоляція з боку однолітків)
Відносини у сім'ї	<ul style="list-style-type: none"> • Гіперопіка, недостатня увага, надмірна поступливість до необґрунтованих вимог дитини, надмірно тверда позиція до дитини, дискримінація • Часті конфлікти, дружні взаємини
Соціальні зв'язки з однолітками	<ul style="list-style-type: none"> • Коло спілкування. Референтна група • Взаємовідносини з одногрупниками. Прагнення до лідерства (визнання іншими за лідера) або пасивність • Переважна тематика, цінності, мотиви спілкування • Ставлення до товаришів (<i>конфліктне, доброзичливе</i>) • Комунікативні вміння та проблеми спілкування (замкнутість, комунікабельність, конфліктність, прагнення до спілкування, ізоляція з боку однолітків)
ВИСНОВКИ	